

Nagyteljesítményű LEDek fénytechnikai és elektromos tulajdonságai valós működési körülmények között

2010.02.24 MEE-VTT LED konferencia

Előadó: Szegulja Márton (M.Eng)

LEDek fényárammérése (Diplomamunka)

Verfahren und Messanordnung für LED Lichtstrommessungen
(FH-Hannover – BMF Kandó)

LEDek fényárammérése Spektrométer segítségével

Spektral aufgelöste Lichtstrommessung von LEDs
(Niedersächsische Forschungsprojekte – FH-Hannover)

Mérőrendszer és Mérési eljárás Nagyteljesítményű LEDek felhasználás közeli fényáramméréséhez (Masterthesis)

Verfahren und Messanordnung für die anwendungsnahe
Lichtstrommessung von High-Power-LEDs
(Schuch GmbH – FH-Hannover – TU-Ilmenau – TU-Darmstadt)

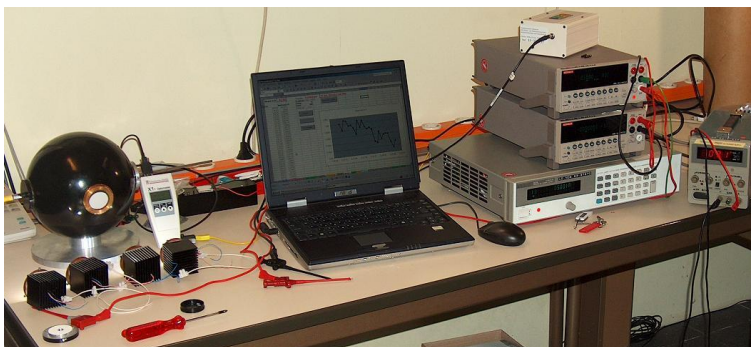
a)

c)

b)

d)

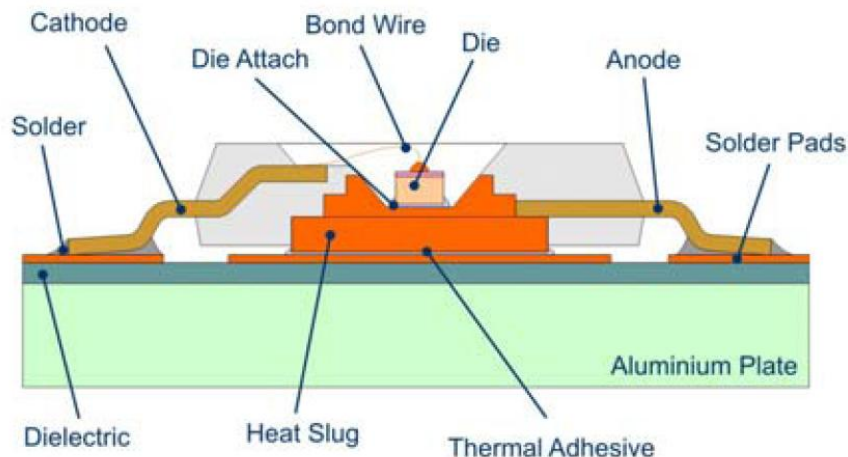
1. Ábra: Mérőhelyek és mérőberendezések: a) LED – mérőhely FH-Hannover; b) LED- mérőhely Schuch GmbH c) Ulbricht gömbök Schuch GmbH; d) Vízhűtéses aktív SLUG temperáló, Ingo Fischbach

Az előadás tematikája:

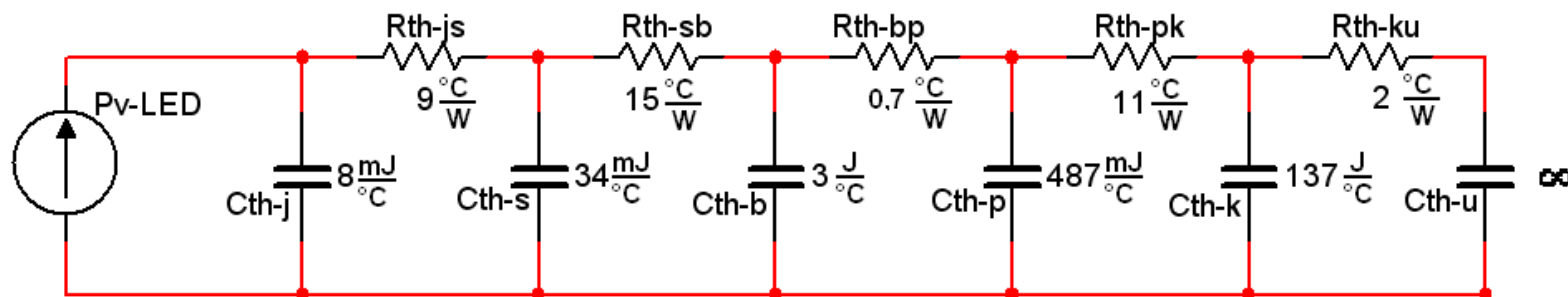
- 1. Termikus modell és a záróréteg hőmérséklet meghatározása**
2. Mérés végfelhasználás közeli állapotban, definiált valós körülmények
- 3. Hőmérséklet hatása nagyteljesítményű LEDekre**
(U-I; I- Φ , I- η a hőmérséklet függvényében)
4. Nagyteljesítményű LEDek karakterisztikái valós körülmények között
(U-I; I- Φ , I- η karakterisztikák)
- 5. Nagyteljesítményű LEDek tulajdonságainak szórása**
6. Nagyteljesítményű LEDek élettartama valós működési körülmények között
- 7. Spektrális eloszlás és színhőmérséklet**
8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

- Vizsgált nagyteljesítményű LED-Chip gyártók:
Lumileds, Cree, Osram, Nichia, Toyoda Gosei
- LED Adatlapokban a közétett adatok általában **$T_j=25^{\circ}\text{C}$** záróréteg hőmérsékletre vonatkoznak, ami a gyakorlati alkalmazásokban csak igen drága költséggel, körülményes hűtéssel valósulhat meg.

1. Termikus modell és a záróréteg hőmérséklet meghatározása

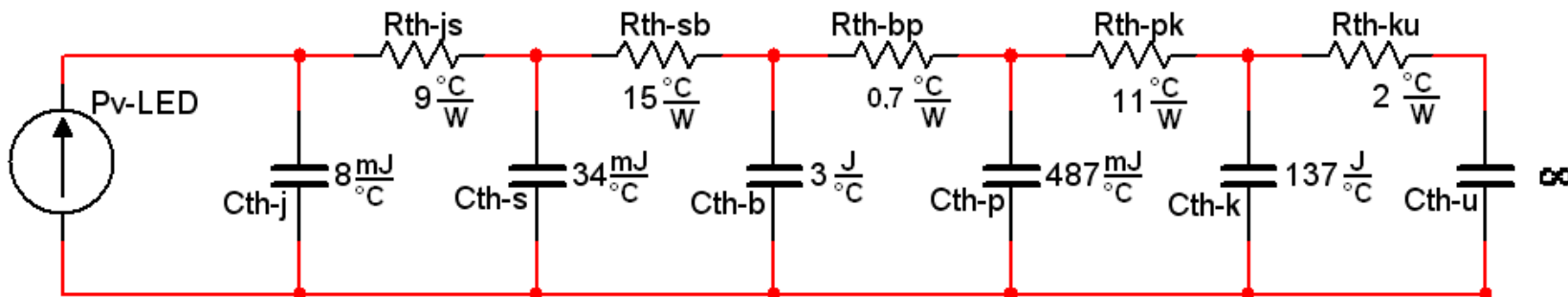

2. **Ábra:** Nagy teljesítményű LED fizikai felépítése [1]

3. **Ábra:** Nagy teljesítményű LED termikus helyettesítő képe

1. Termikus modell és a záróréteg hőmérséklet meghatározása

$$P(t) = U_D \cdot I_D - \int_0^{\infty} \Phi_e(\mathcal{G}, I) \cdot d\lambda$$

ahol:

- P**: elektromos teljesítmény
- I_D**: átfolyó áram
- U_D**: Nyitófeszültség
- Φ_e**: Sugárzott teljesítmény
- λ**: hullámhossz
- t**: Idő
- ℳ**: Hőmérséklet

1. Egyenlet: LEDek elektromos teljesítménye [2]

1. Termikus modell és a záróréteg hőmérséklet meghatározása

$$T_s = T_0 + \frac{(U_T - U_0)}{k}$$

ahol:

T_s : Záróréteg hőmérséklet

T_0 : Vonaloztatási hőmérséklet

U_T : Mért Feszültség

U_0 : Feszültség a vonatkoztatott hőmérsékleten

k : Hőmérsékleti koefficiens

$$k = \left. \frac{\delta U}{\delta \mathcal{G}} \right|_{I=konst} = -1 \frac{mV}{K} \dots \dots -10 \frac{mV}{K}$$

$$k = \frac{(U_0 - U_1)}{(T_0 - T_1)}$$

ahol:

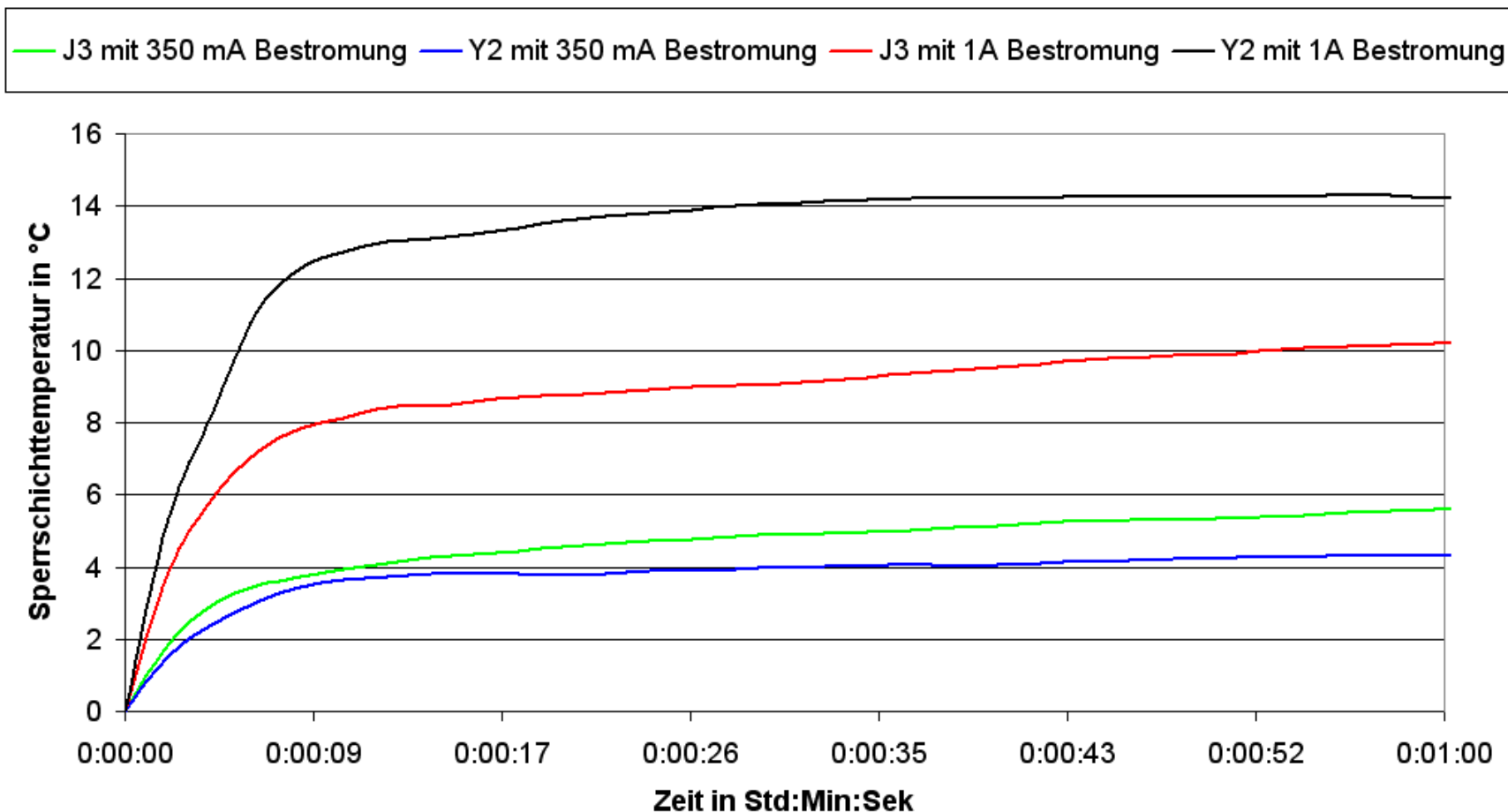
U_0 Feszültség T_0 záróréteg hőmérsékleten

U_1 Feszültség T_1 záróréteg hőmérsékleten

2. Egyenlet: Mérési eljárás a záróréteg hőmérséklet meghatározására a nyitó feszültségek mérése és ismert hőmérsékletek alapján [3]

1. Termikus modell és a záróréteg hőmérséklet meghatározása

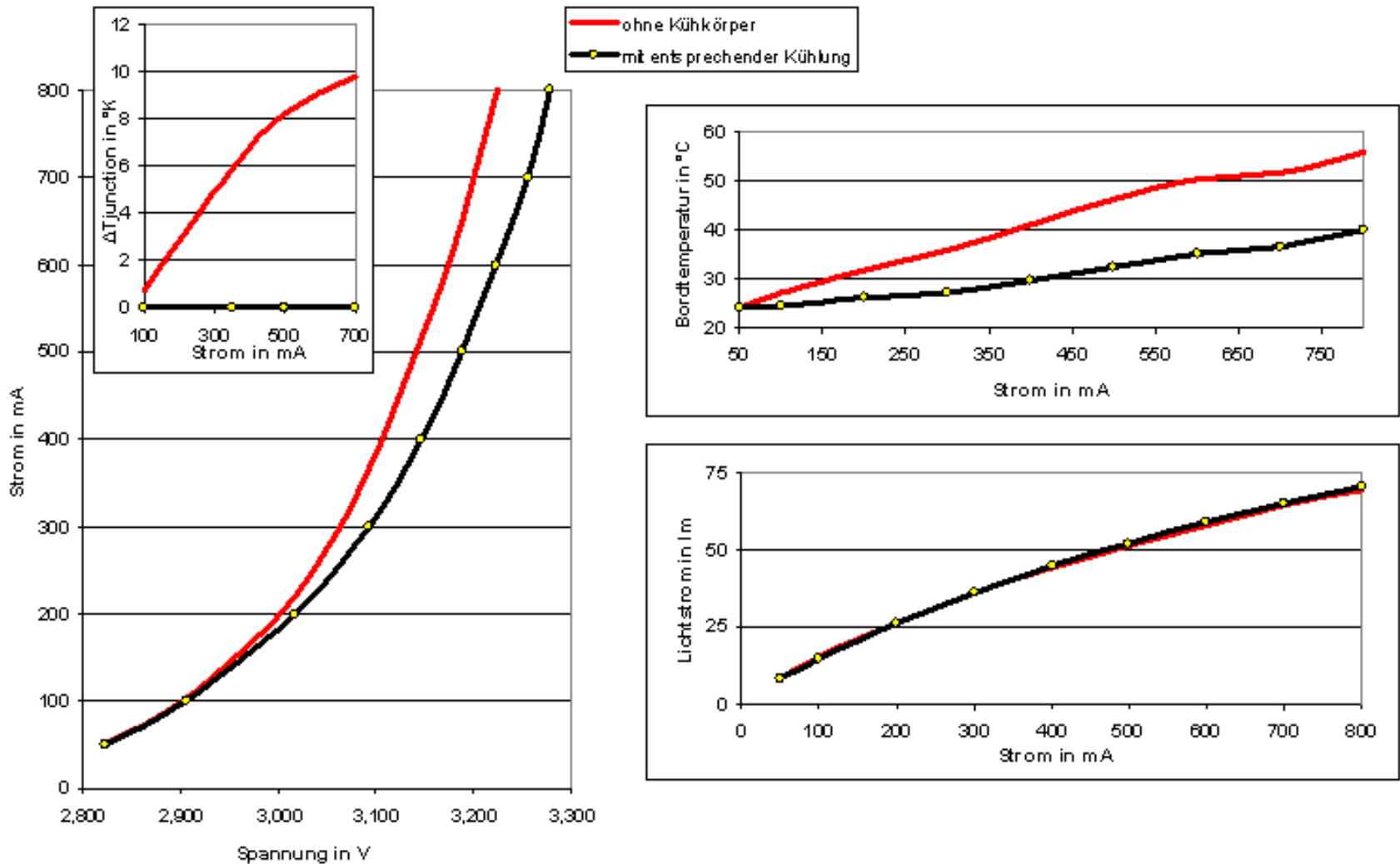
4 Ábra: Záróréteg hőmérséklet alakulása 2 nagyteljesítményű LEDnél állandóan tartott „Slug” hőmérsékletnél az idő függvényében

2. Mérés végfelhasználás közeli állapotban, definiált valós körülmények

Valós1: Működés elegendő passzív hűtéssel, 5 cm x 5 cm standard extrudált alumínium hűtőborda, 2 K/W termikus ellenállással, szolgáltatja a hűtést emitterenként

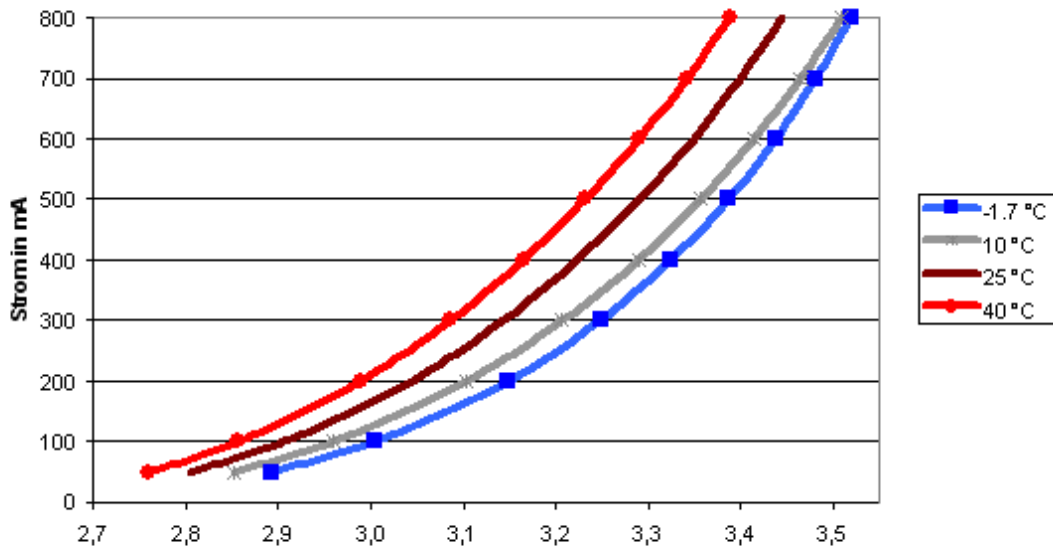
Valós2: hűtőborda nélkül, 4cm x 4cm acél lemez szolgáltatja a hűtést emitterenként.

2. Mérés végfelhasználás közeli állapotban, definiált valós körülmények

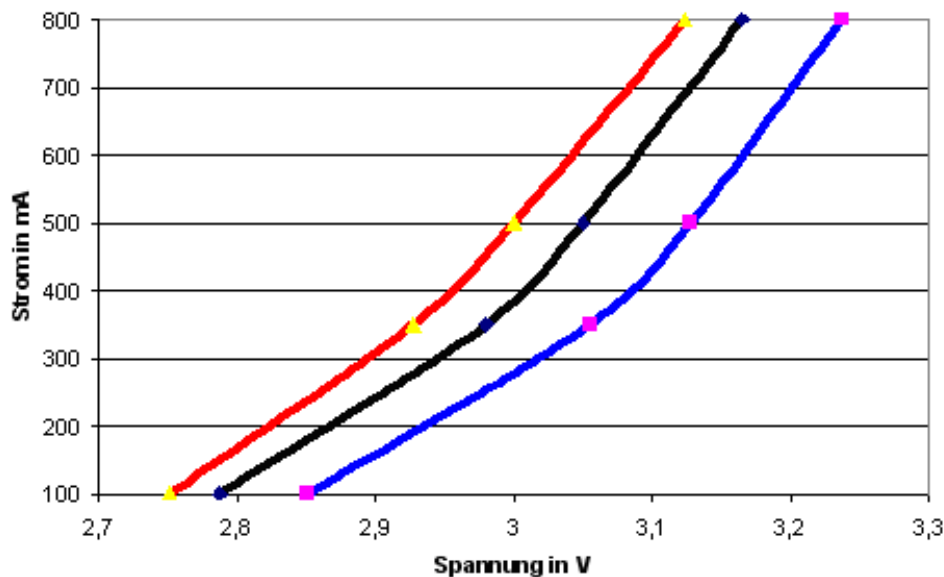
5. Ábra: Nagyteljesítményű LED karakterisztikái, a 2 definiált passzív hűtéssel

3. Hőmérséklet hatása a nagyteljesítményű LEDekre

6. Ábra:

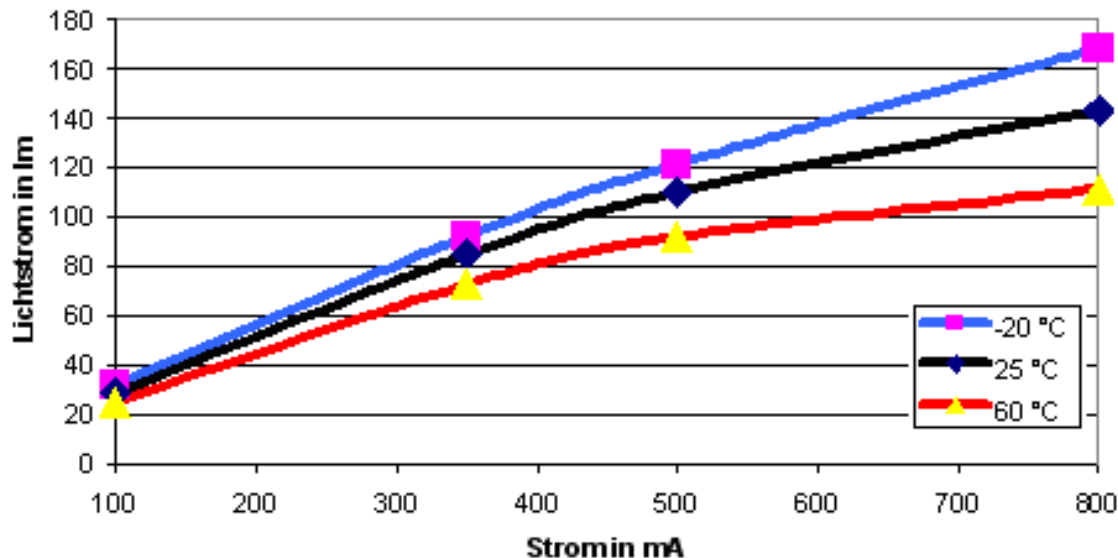
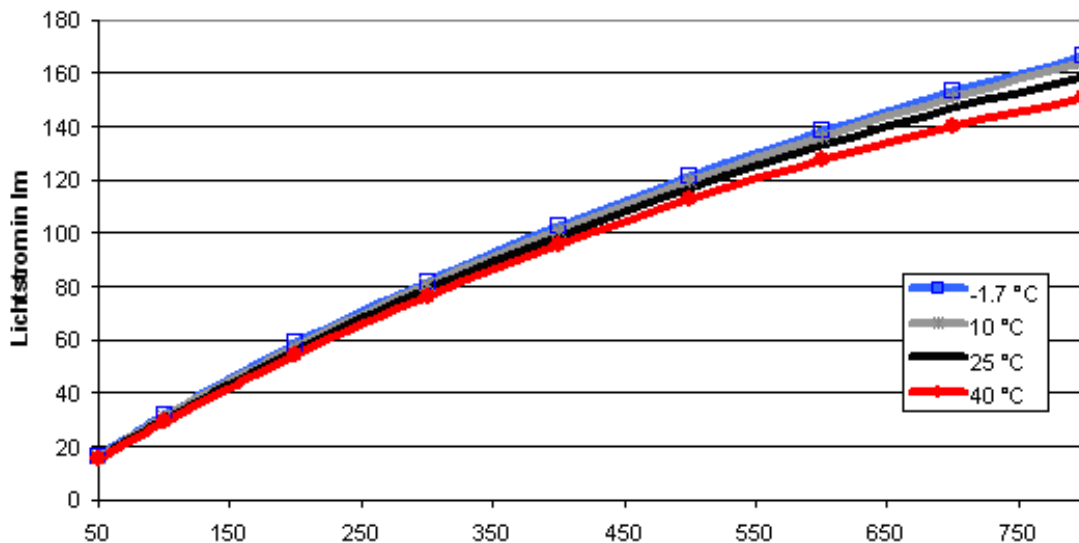
Nagyteljesítményű LED
U-I karakterisztikája
több „Slug”
hőmérsékletnél

7. Ábra:

Nagyteljesítményű LED
U-I karakterisztikája
több környezeti
hőmérsékletnél definiált
passzív hűtéssel (Valós1)

3. Hőmérséklet hatása a nagyteljesítményű LEDekre

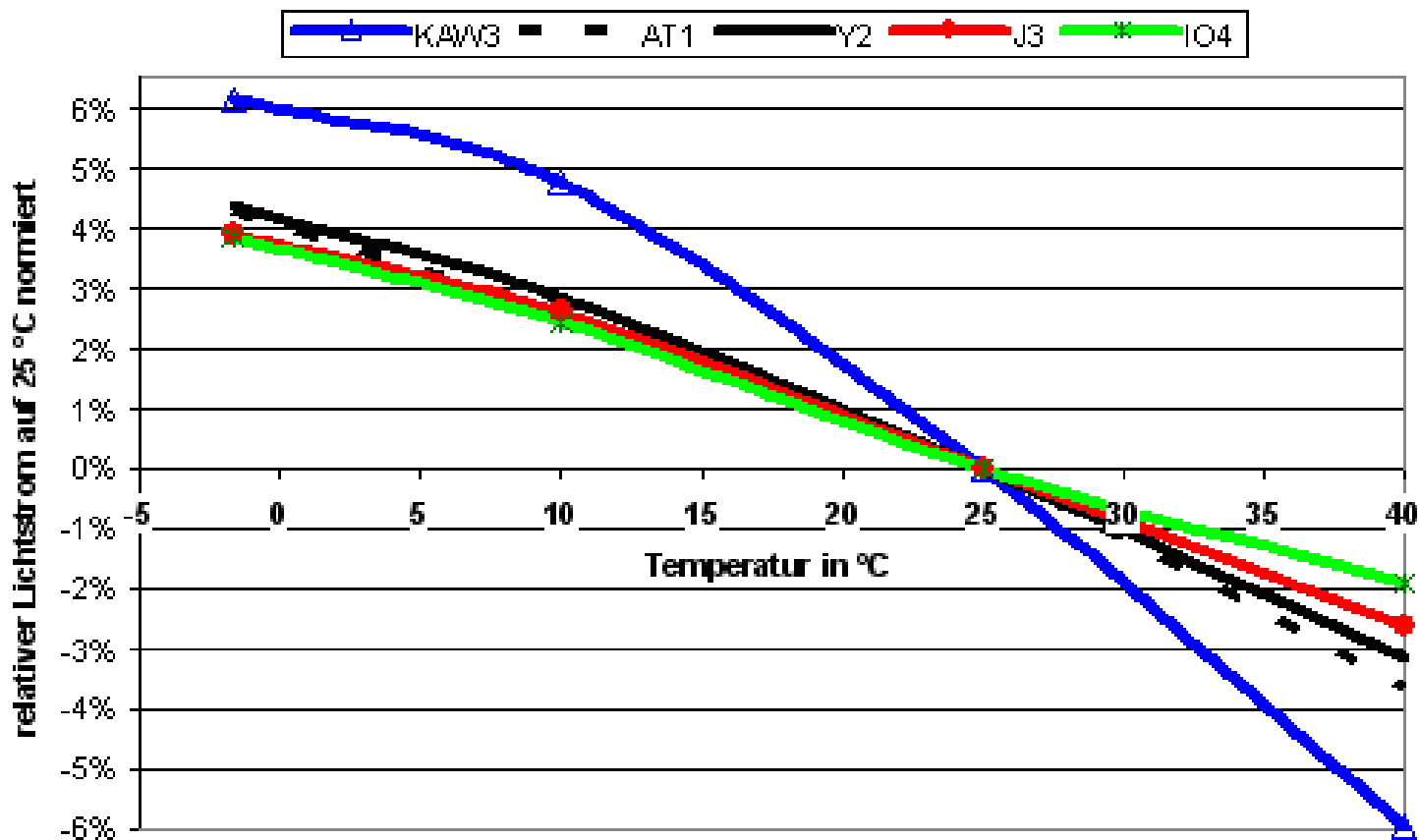
8. Ábra:

Nagyteljesítményű LED fényárama az átfolyó áram függvényében több „Slug” hőmérsékletnél

9. Ábra: Nagyteljesítményű

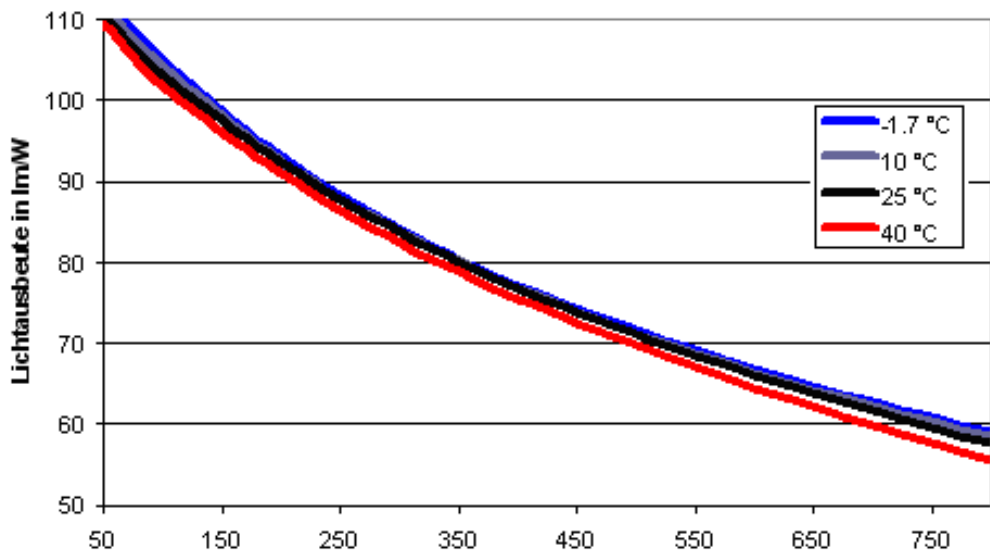
LED fényárama az átfolyó áram függvényében több környezeti hőmérsékletnél definiált passzív hűtéssel (Valós1)

3. Hőmérséklet hatása a nagyteljesítményű LEDekre

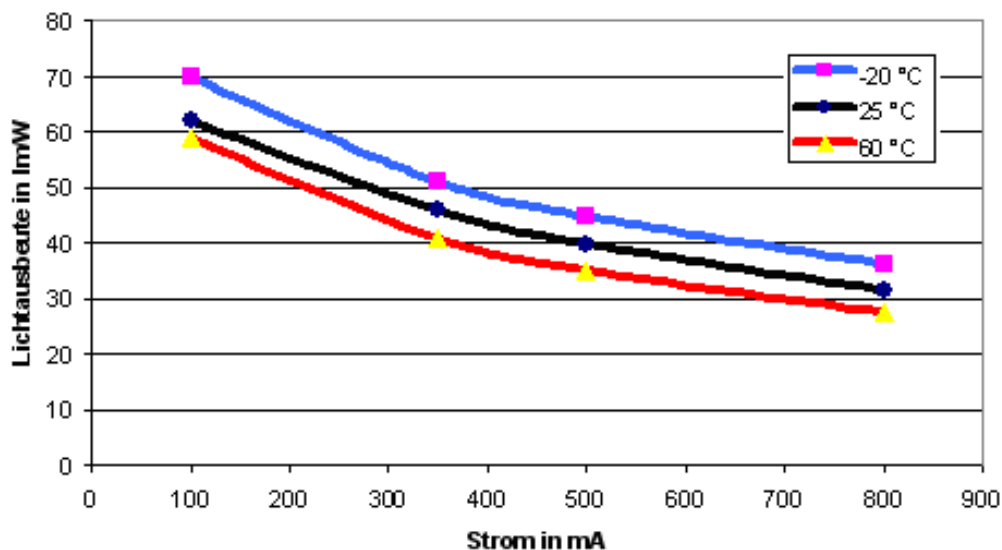
12 Ábra: Normált fényáram a „Slug” hőmérséklet függvényében, több nagyteljesítményű LEDnél

3. Hőmérséklet hatása a nagyteljesítményű LEDekre

10. Ábra:

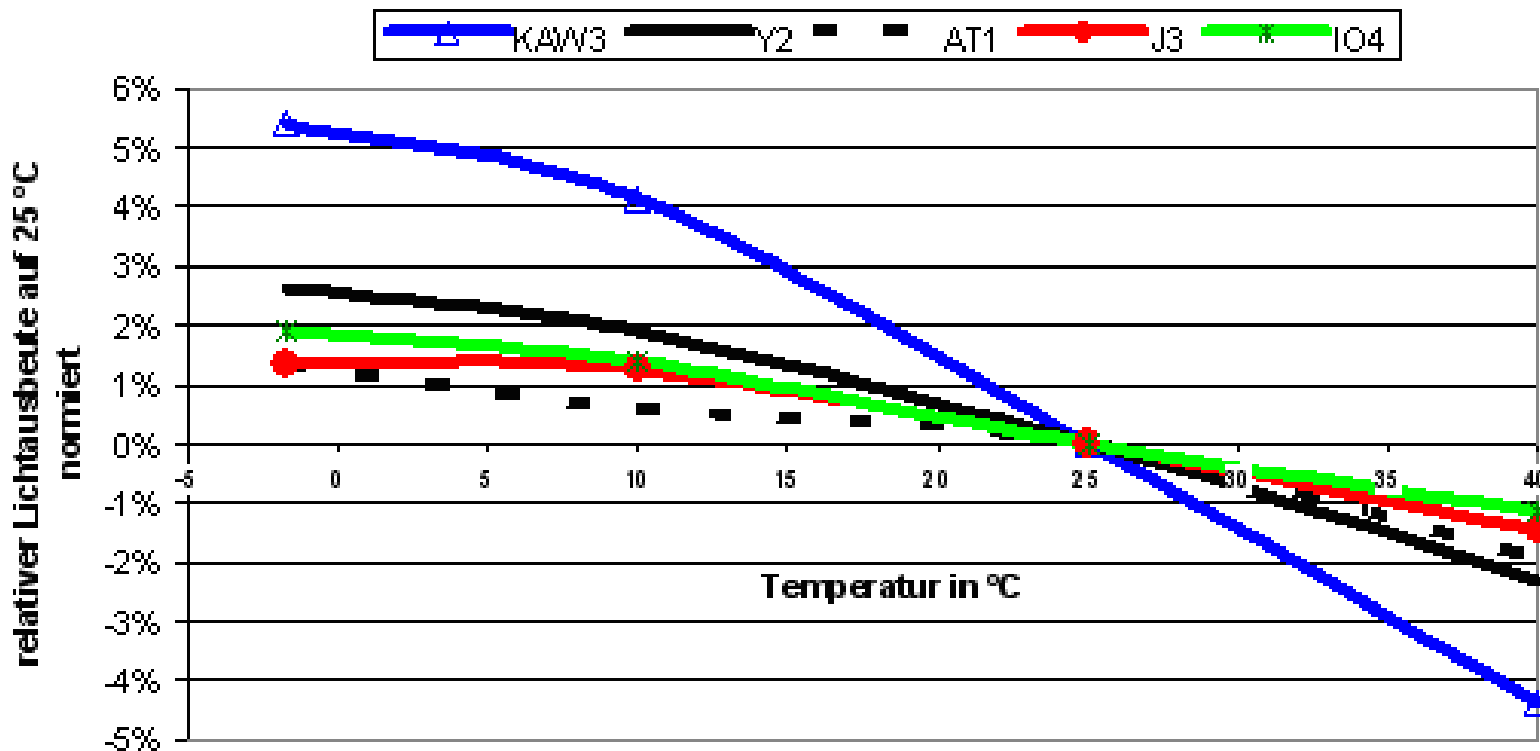
Nagyteljesítményű LED fényhasznosítása az átfolyó áram függvényében több „Slug” hőmérsékletnél

11. Ábra: Nagyteljesítményű

LED fényhasznosítása az átfolyó áram függvényében több környezeti hőmérsékletnél definiált passzív hűtéssel (Valós1)

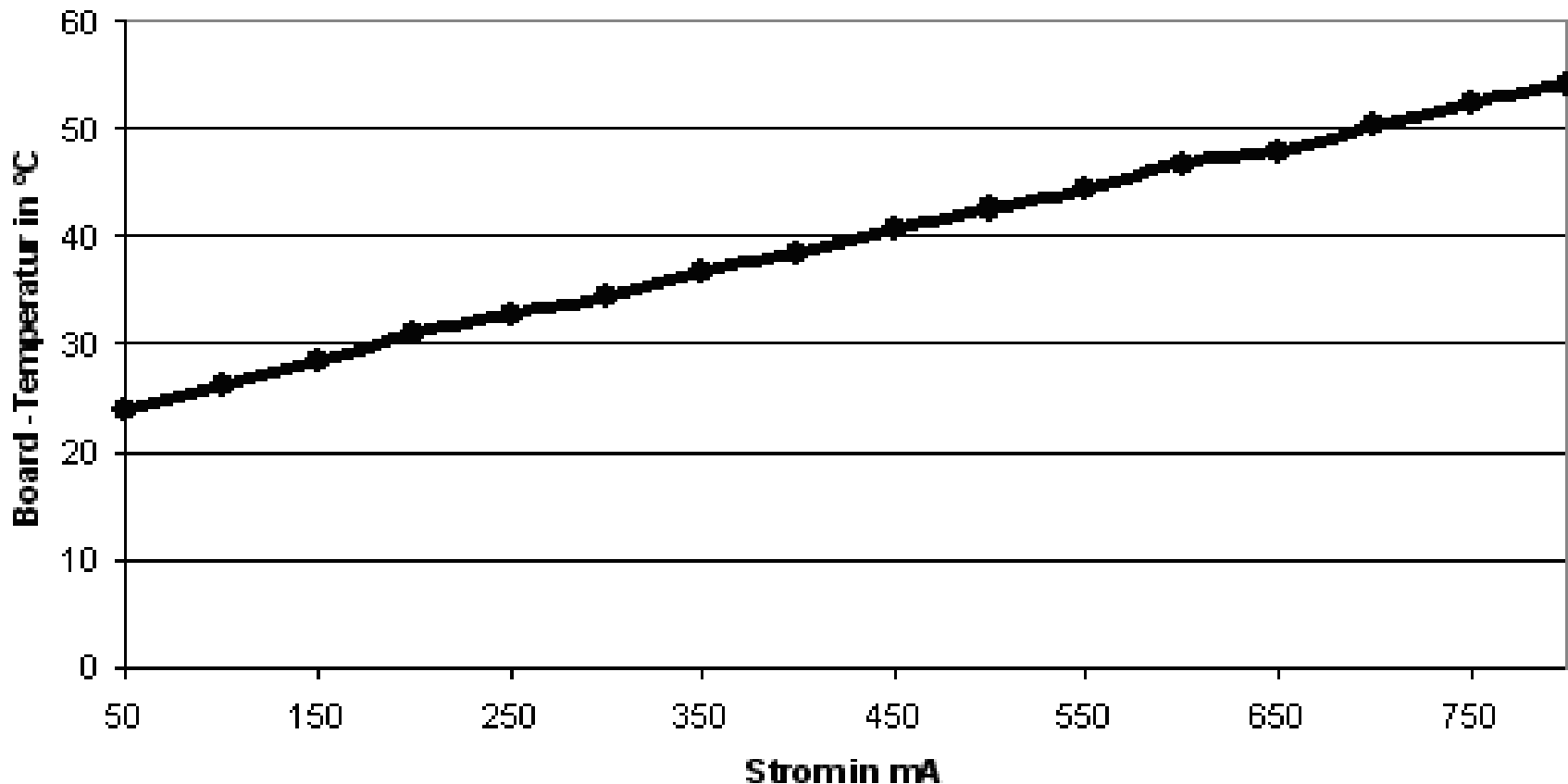
3. Hőmérséklet hatása a nagyteljesítményű LEDekre

12 Ábra: Normált fényhasznosítás a „Slug” hőmérséklet függvényében, több nagyteljesítményű LEDnél

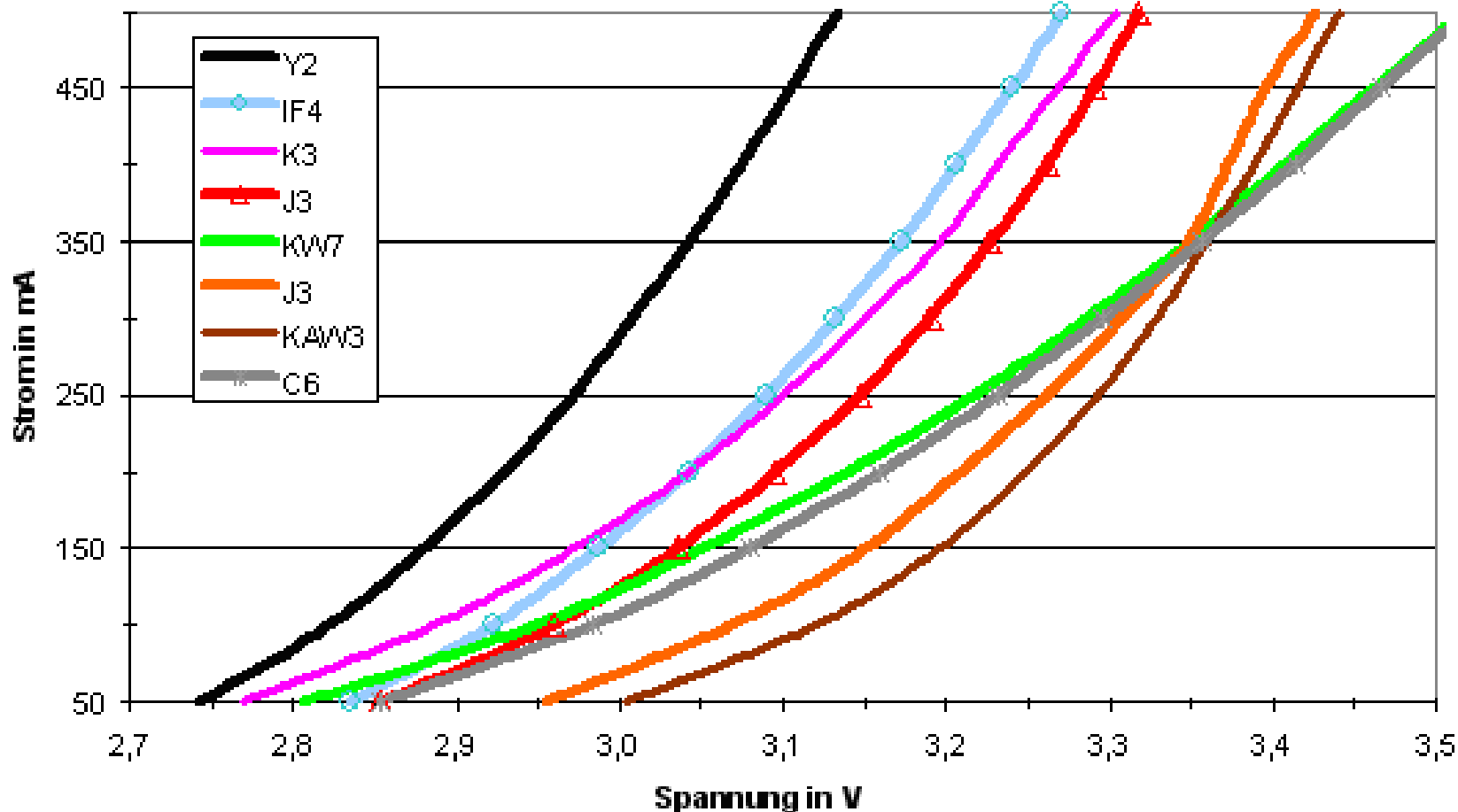

4. Nagyteljesítményű LEDek karakterisztikái valós körülmények között

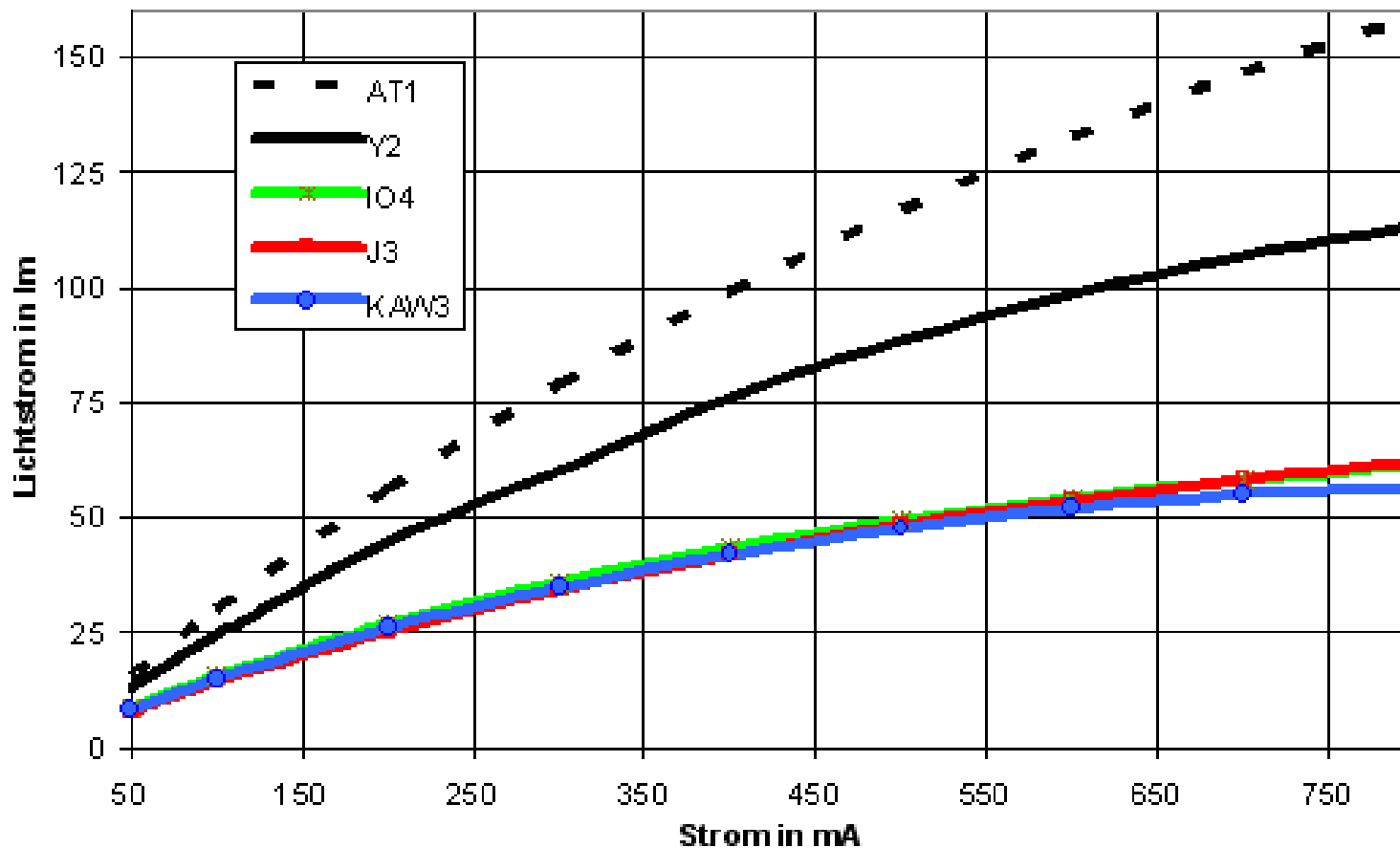
13. Ábra: Nagyteljesítményű LED „Board” hőmérséklete az átfolyó áram függvényében, definiált passzív hűtéssel (Valós1)

4. Nagyteljesítményű LEDek karakterisztikái valós körülmények között

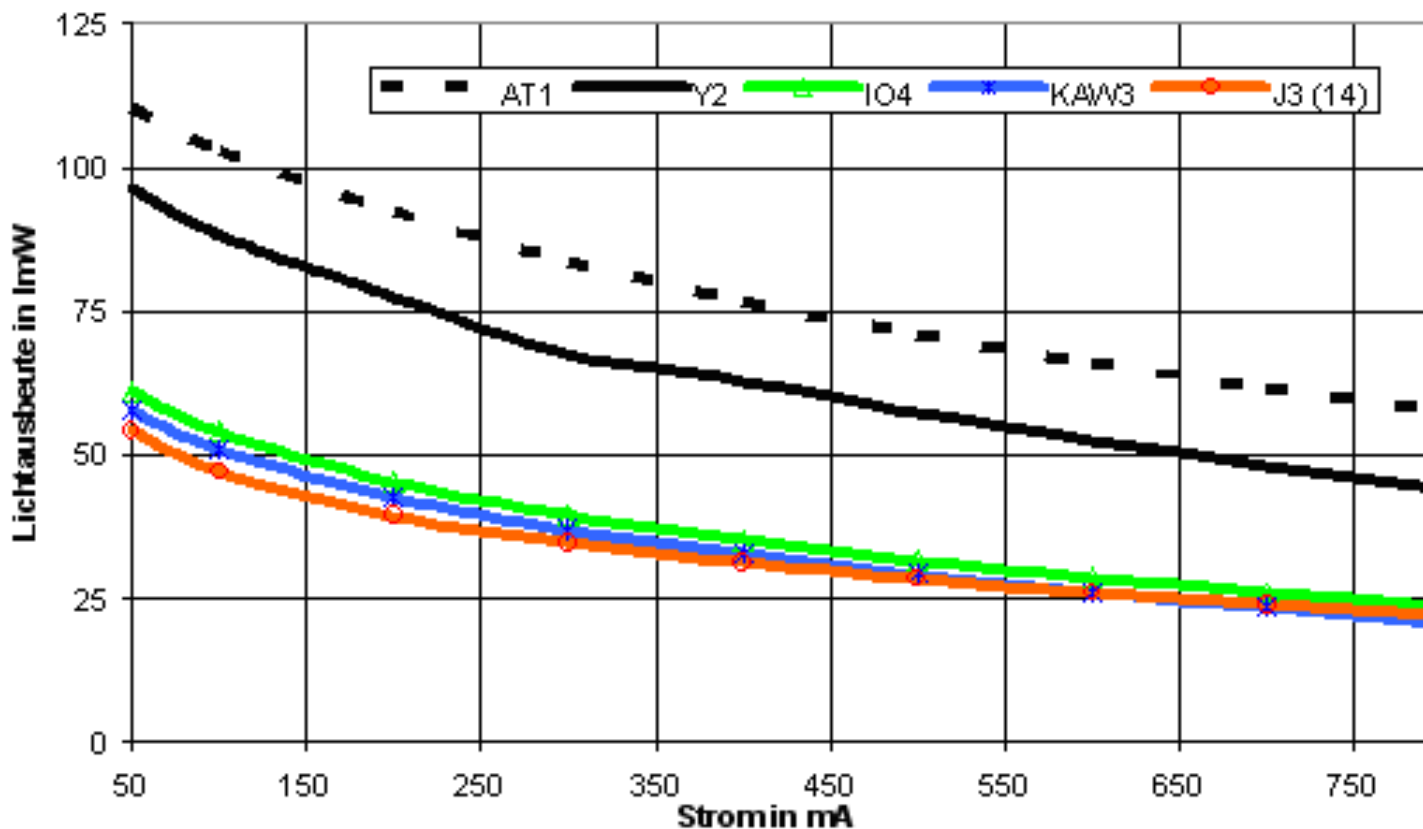
14. Ábra: Áram – Nyitófeszültség Karakterisztika, különböző nagyteljesítményű LEDeknél definiált passzív hűtéssel (Valós1)

4. Nagyteljesítményű LEDek karakterisztikái valós körülmények között

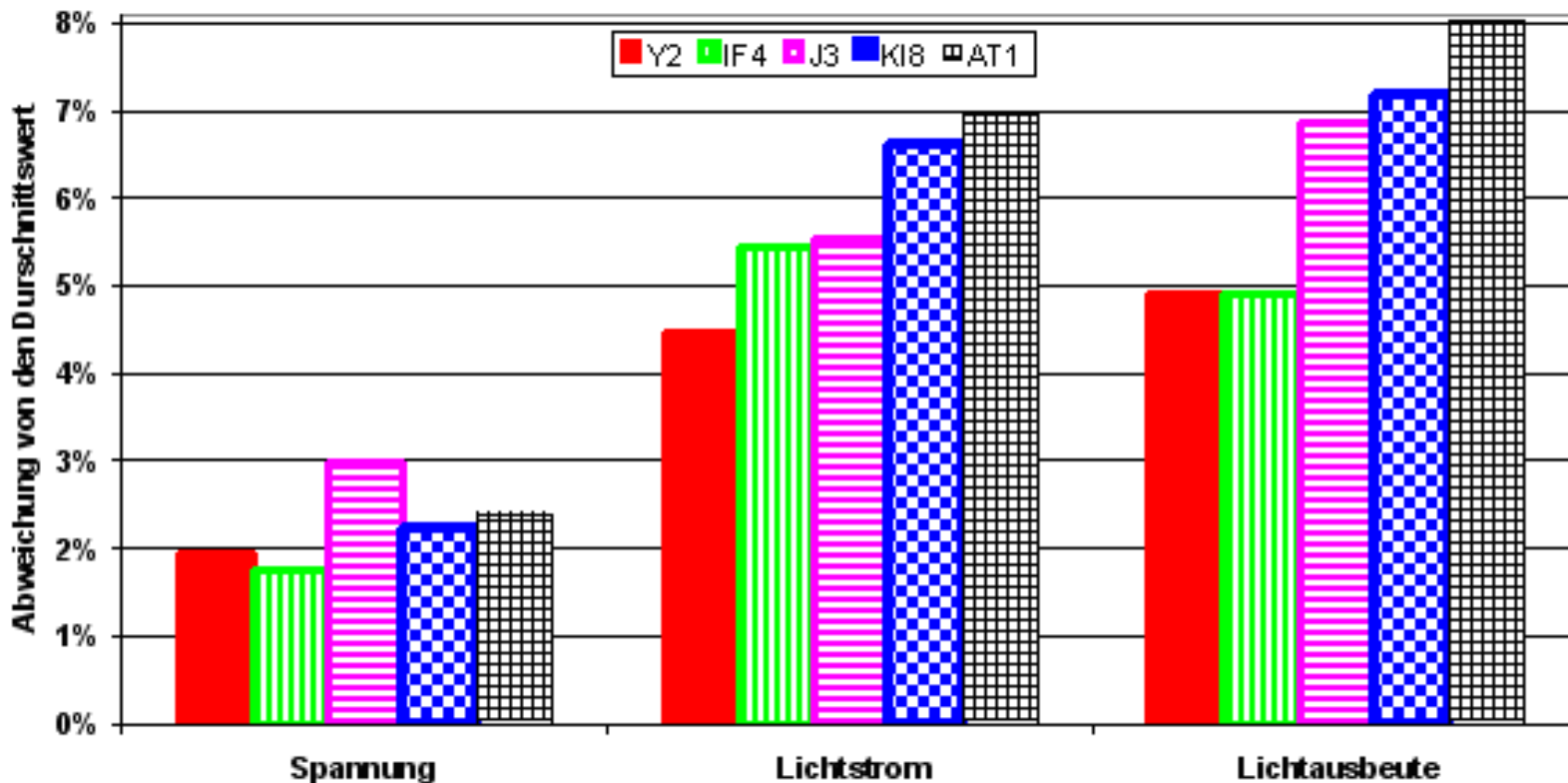
15. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek mért fényárama az átfolyó áram függvényében, definiált passzív hűtéssel (Valós1)

4. Nagyteljesítményű LEDek karakterisztikái valós körülmények között

16. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek mért fényhasznosítása az átfolyó áram függvényében, definiált passzív hűtéssel (Valós1)

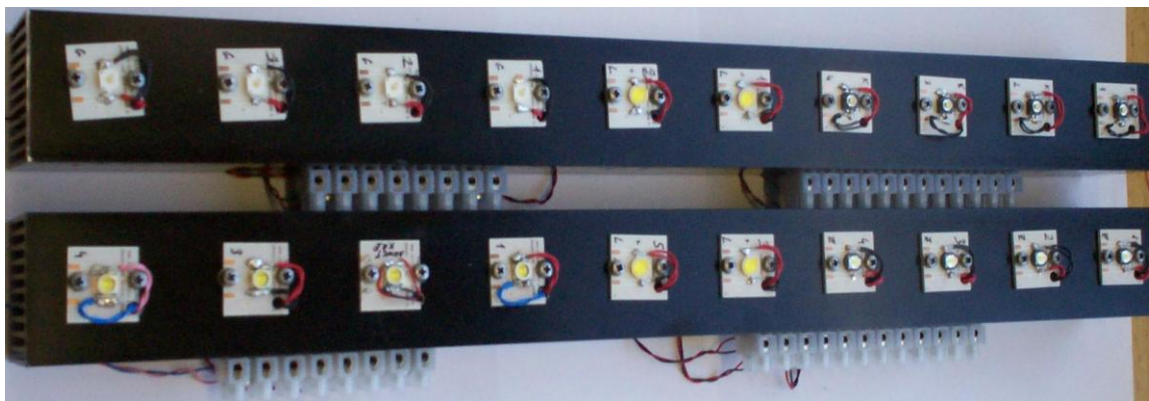
5. Nagyteljesítményű LEDek tulajdonságainak szórása

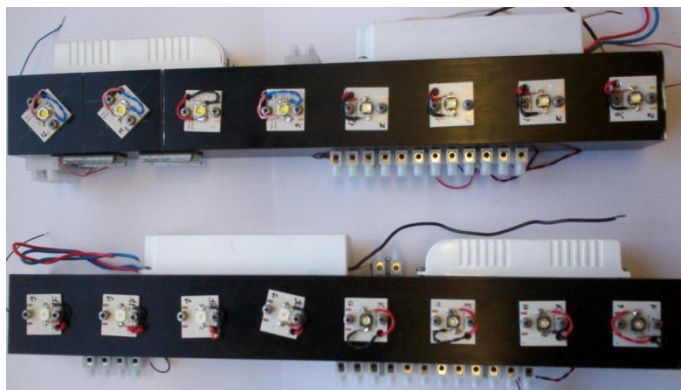
17. **Ábra:** Termék megbízhatóság, A fénytechnikai és elektromos tulajdonságok szórása nagyteljesítményű LEDeknél definiált passzív hűtéssel (Valós1)

6. Nagyteljesítményű LEDek élettartama valós működési körülmények között

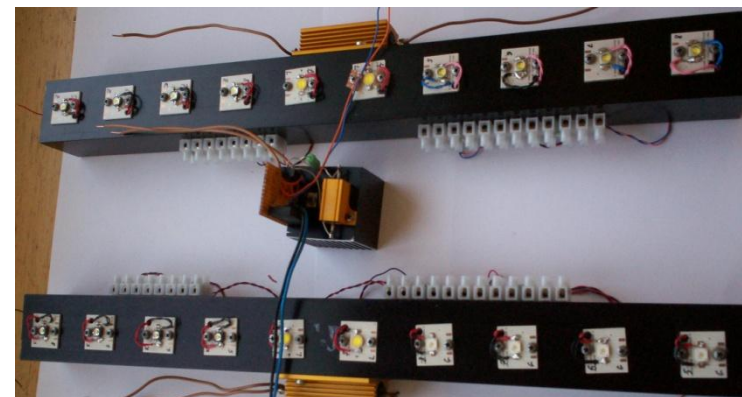
a)

b)

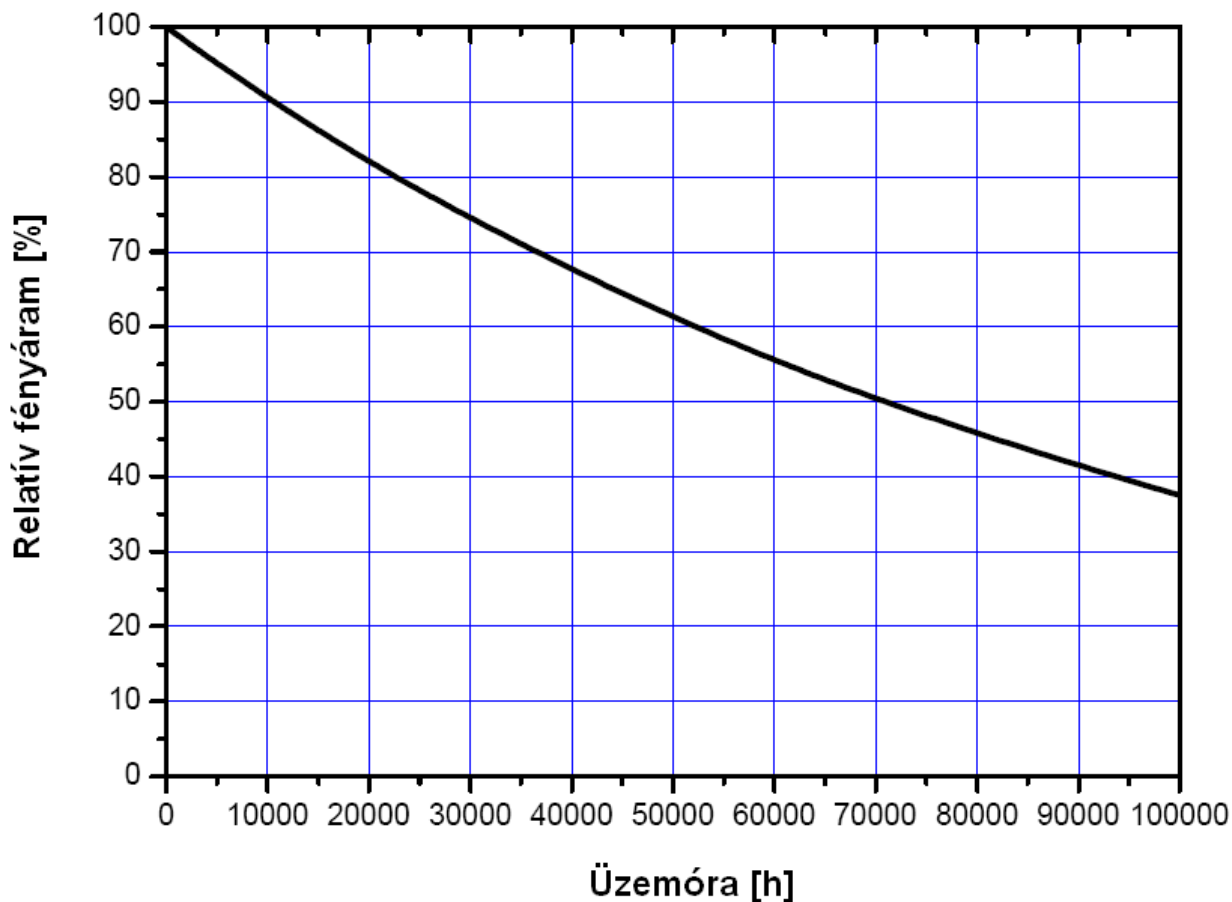

c)

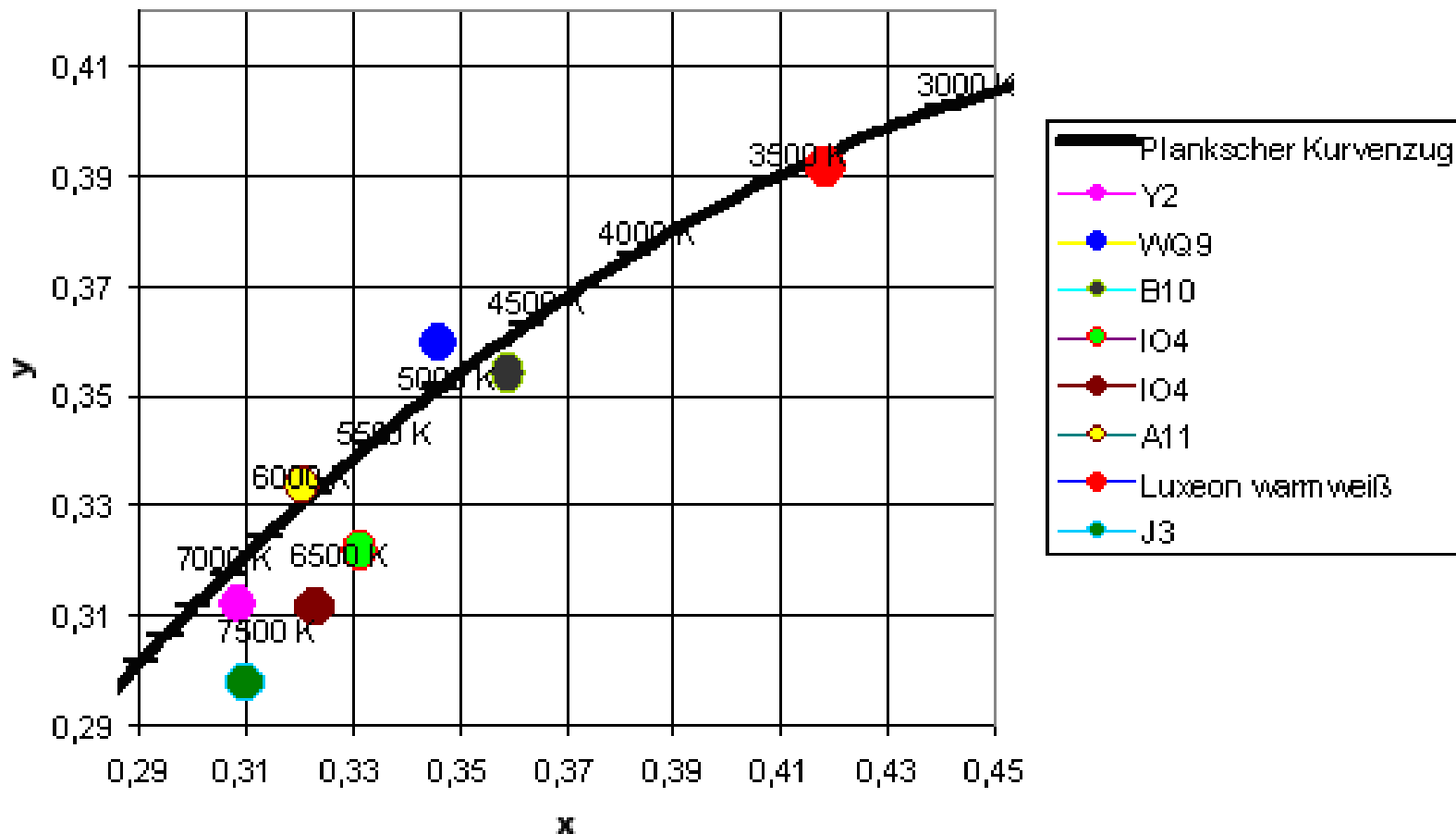
18. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek élettartam-vizsgálata definiált passzív hűtéssel
a) stabilizált nagy pontosságú tápegységgel b) LED tápegységgel c) egyenirányítóval

6. Nagyteljesítményű LEDek élettartama valós működési körülmények között

19. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek fényáram visszaesése a működési órák függvényében, definiált passzív hűtéssel (Valós1); 20 000 üzemóra után

7. Spektrális eloszlás és színhőmérséklet

20. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek mért szín koordinátái, definiált passzív hűtéssel (Valós1)

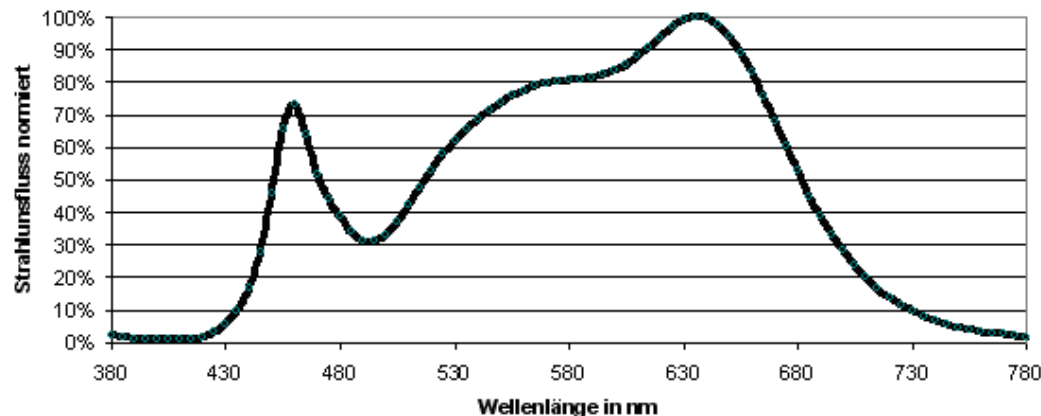

7. Spektrális eloszlás és színhőmérséklet

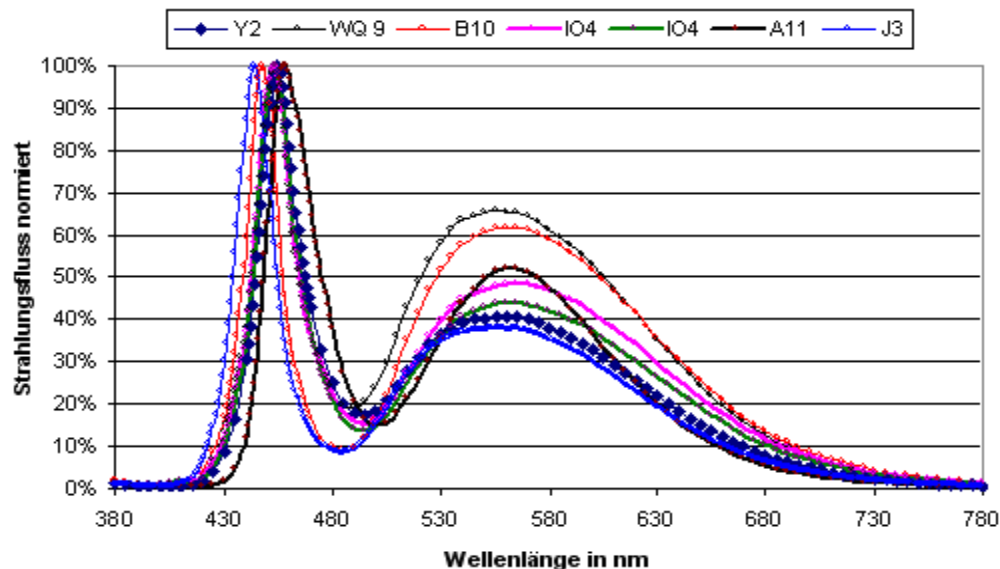
21. Ábra: Nagyteljesítményű LEDek mért spektrális eloszlása, definiált passzív hűtéssel (Valós1)

- a) meleghár
- b) hideghéfér

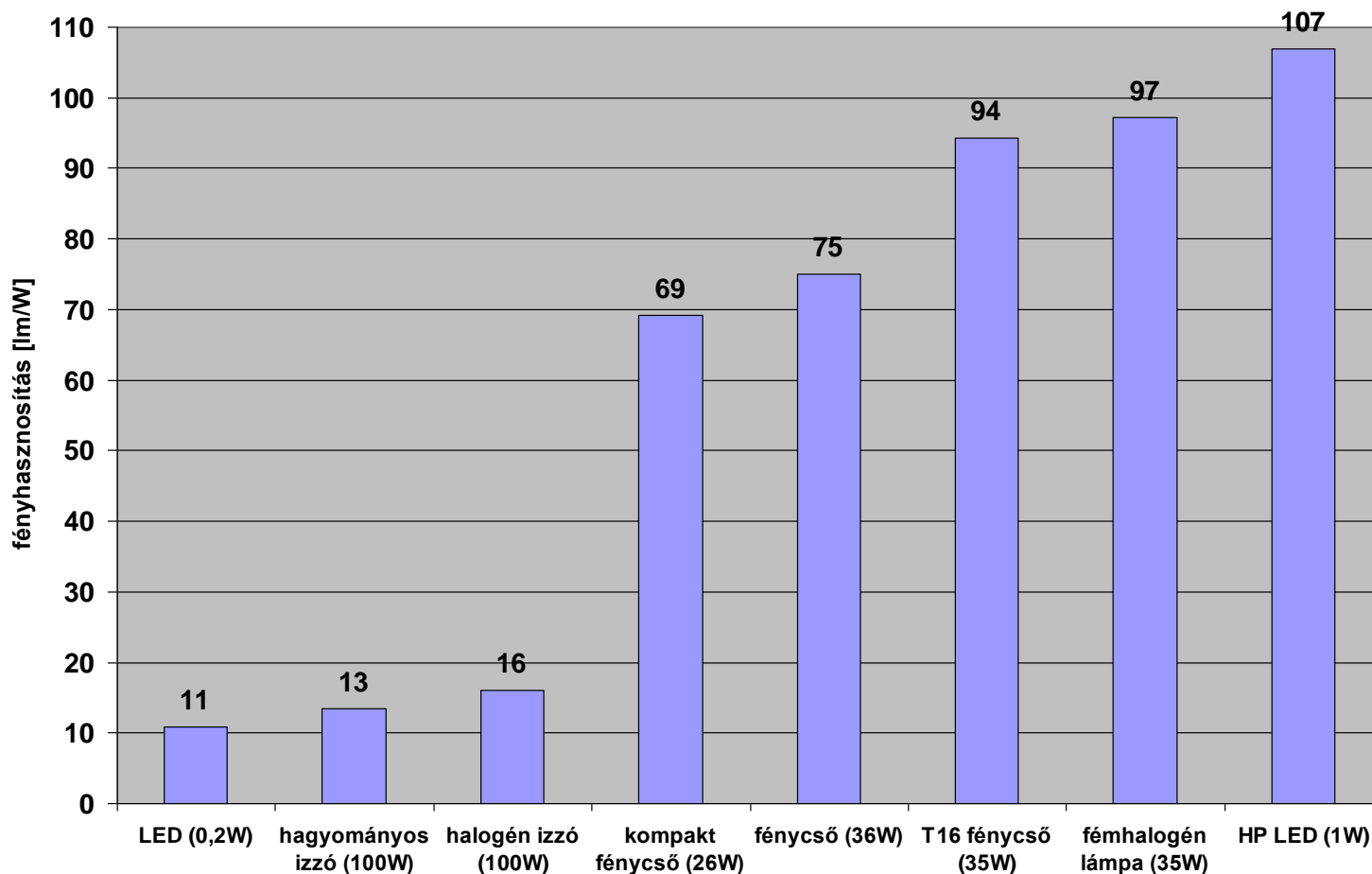
a

b

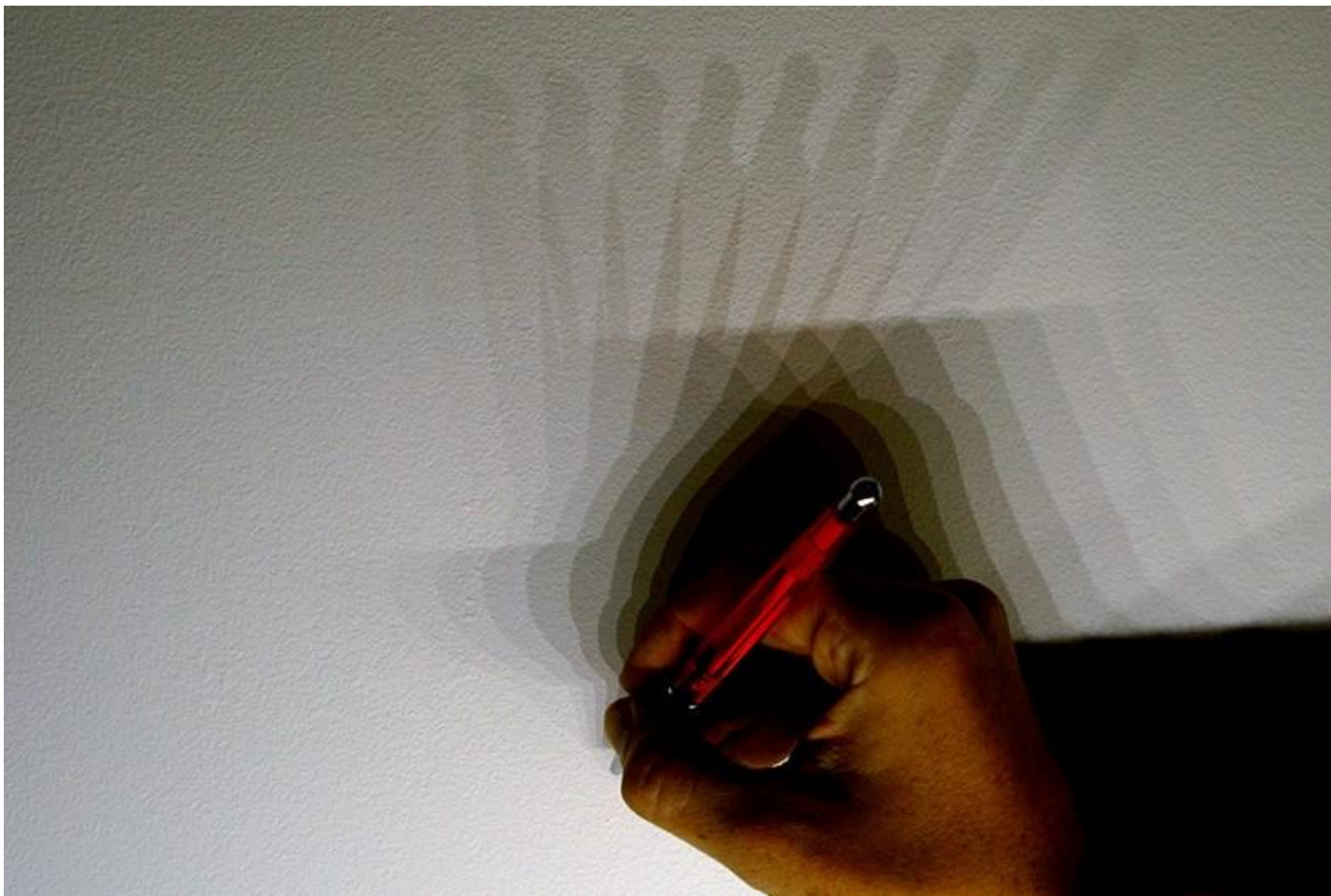

8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

22. Ábra: Fényforrások fényhasznosítása

8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

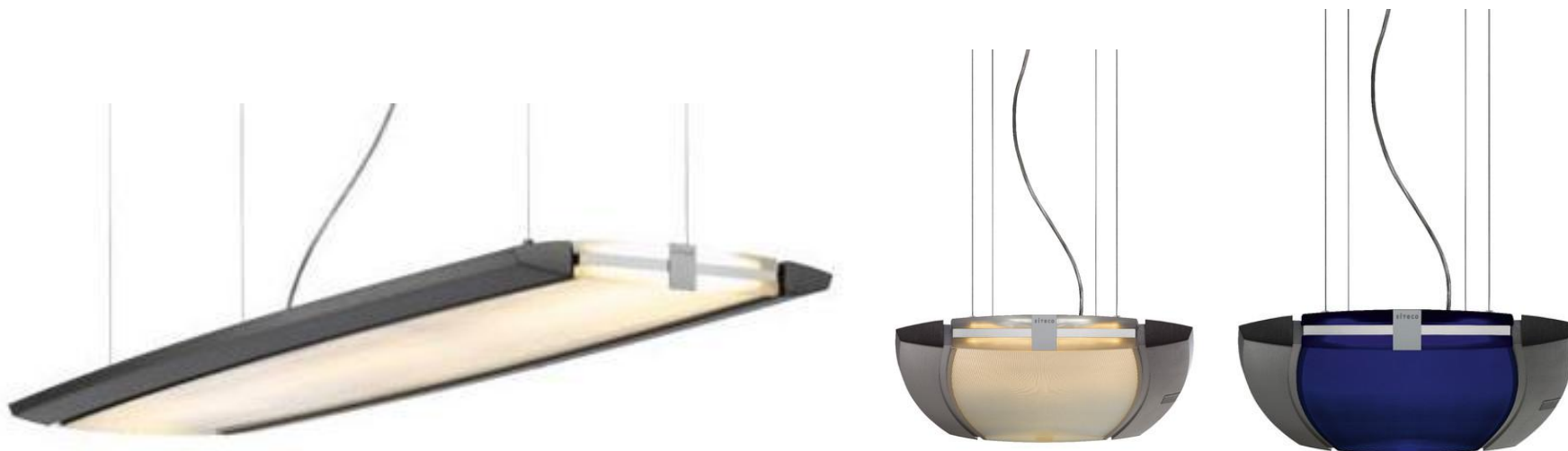
23. Ábra: LEDes lámpatest, „Irodai” !????” alkalmazásra

8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

Fényforrás típusa:	Osram T26 VVG (meglévő)		Osram T16 HO EVG		Osram T16 HE EVG		LED fénycső	
Összes Felhasznált lámpatest darabszáma	598	db	425	db	643	db	1 147	db
összesített csatlakozási teljesítmény	67,95	kW	52,44	kW	40,43	kW	37,87	kW
Új fogyasztás / Eredeti fogyasztás:	100,00	%	77,17	%	59,50	%	55,74	%
Energia megtakarítás:	-	kWh	15,51	kWh	27,52	kWh	30,08	kWh
1kWh költsége (átlagosan a teljes termelési időtartamra):	31,00	Ft	31,00	Ft	31,00	Ft	31,00	Ft
Energia megatakarítás:	-	Ft/h	480,81	Ft/h	853,01	Ft/h	932,36	Ft/h
Hasznos élettartam (fényáram 75% on):	10 000	h	18 000	h	18 000	h	40 000	h
Éves működési idő (50hét, 2műszak, csak hétköznap)	4 064	h	4 064	h	4 064	h	4 064	h
Fényforráscsere gyakorisága:	2,5	év	4,4	év	4,4	év	9,8	év
Összes fényforrás cseréjének költsége	274 190	Ft	548 000	Ft	848 800	Ft	27 205 000	Ft
Fényforráscsere éves költsége	111 431	Ft	123 726	Ft	191 640	Ft	2 764 028	Ft
Energia megtakarítás:	-	Ft/év	1 954 012	Ft/év	3 466 639	Ft/év	3 789 095	Ft/év
Összes megtakarítás:	-	Ft/év	1 941 716	Ft/év	3 386 429	Ft/év	1 136 498	Ft/év
Beruházás költsége: (lámpatestek+fényforrás)			4 179 500	Ft	5 648 300	Ft	44 416 000	Ft
Beruházás költsége: (munkadíj)			765 000	Ft	1 274 400	Ft	2 064 600	Ft
Megtérülési idő			2,55	év	2,04	év	40,90	év

24. Ábra: LEDes fénycső megtérülési számítás

8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

25. Ábra: LEDes lámpatest, „Irodai” alkalmazásra

8. Néhány megvalósult példa, Németországból és Magyarországról

26. Ábra: LEDes lámpatest, közvilágítási célra

siteco Lighting Systems

Köszönöm a figyelmüket!

Szegulja Márton

Okleveles villamosmérnök (M.Eng.)

+36 20 2040 475

szegulja@makettkft.hu